

Swedish B – Higher level – Paper 1
Suédois B – Niveau supérieur – Épreuve 1
Sueco B – Nivel superior – Prueba 1

Friday 8 May 2015 (afternoon)
Vendredi 8 mai 2015 (après-midi)
Viernes 8 de mayo de 2015 (tarde)

1 h 30 m

Text booklet – Instructions to candidates

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for paper 1.
- Answer the questions in the question and answer booklet provided.

Livret de textes – Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

Cuaderno de textos – Instrucciones para los alumnos

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

Blank page
Page vierge
Página en blanco

Text A

”Krav på egen laptop leder till ojämlikhet”

Hem och Skolas verksamhetsledare Micaela Romantschuk-Pietilä tror att kravet på att nya gymnasieelever själva ska bekosta bärbar dator kan leda till att en del väljer bort gymnasiet.

5 I höst förutsätts alla som börjar gymnasiet att ha en egen bärbar dator, i och med den nya elektroniska studentexamen.

Micaela Romantschuk-Pietilä konstaterar att gymnasiestudier redan nu kostar en hel del för gymnasisterna, och att en ökning av utgifterna kan vara problematisk.

10 – Det finns uträkningar om att läroböckerna för hela gymnasietiden kostar ungefär 1500 euro, och det kommer ju andra utgifter på. Att ytterligare betala femhundra till tusen euro för en dator kan i många familjer bli en stötesten.

Ojämlikhet

Hem och skolas verksamhetsledare tycker att det är problematiskt att nya gymnasister (eller deras föräldrar) från och med hösten kommer att förväntas själva bekosta bärbar dator.

15 – Redan nu är yrkesskolans utgifter för en elev mycket lägre, så jag är lite rädd för att de ganska höga kostnaderna i vissa fall kan leda till att en elev väljer bort gymnasiestudier. Jag tycker att vi borde komma ifrån att man på grund av ekonomiska orsaker i familjer väljer bort ett alternativ – det vill säga gymnasiestudier – som man kanske skulle vara intresserad av och ha förutsättningar för. Sådana här stora utgifter påverkar helt klart elevernas och familjernas val.

”Borde få gratis dator!”

20 Romantschuk-Pietilä tycker inte att det är orimligt att tänka sig att gymnasieeleverna gratis skulle få en bärbar dator, som de ju behöver i sina studier.

– Man vet att gymnasiestudier för staten och kommunen är ett billigare alternativ. En gymnasieelev kostar ungefär sjutusen euro, medan en elev i yrkesskola kostar ungefär åttatusen euro.

25 Ett argument som tas upp när man motiverar varför det är rimligt att gymnasieelever har egen laptop är att det på sikt blir billigare för eleverna, då de kan använda sig av elektroniska läromedel. Romantschuk-Pietilä köper inte argumentet.

– Det finns än så länge väldigt lite e-läromedel på finlandssvenskt håll. Dessutom är de inte helt gratis heller, utan eleverna ska ju nog betala för dem också.

<http://svenska.yle.fi> (2014)

Text B

10 myter om män och kvinnor

Män har bättre lokalsinne – i gengäld är de oftare otrogna. Män är kinkiga, och kvinnor shoppar mer. Kvinnor kommunicerar bättre, men kan inte fickparkera. Illustrerad Vetenskap har synat 10 seglivade myter om könen i sömmarna och levererar vetenskapliga fakta. Här får ni läsa om två av myterna.

Myt 1: "Män har bättre lokalsinne"

5 Forskning visar att män är bättre på att hitta vägen än kvinnor. Det kvinnliga könshormonet östrogen bär av allt att döma en del av ansvaret för kvinnornas sämre lokalsinne.

SANT

Kvinnor ser detaljerna

10 En lång rad försök har visat att män har bättre lokalsinne än kvinnor, och att de båda könen använder olika strategier när de skall hitta vägen. Kvinnor lägger märke till små detaljer och är därför bra på att följa en väg som de redan har gått. Män orienterar sig efter de stora linjerna i landskapet och har en bättre känsla för riktning och avstånd.

Lättare att hitta vägen under menstruationen

15 Vissa forskare har förklarat skillnaden genom att hänvisa till könens evolutionära utveckling: kvinnor passade barn och stannade nära hemmet. Män gick på jakt och rörde sig långt bort för att nedlägga bytesdjur. Ny forskning tyder dock på att förklaringen inte håller. Skillnaden i könens förmåga att hitta vägen återfinns nämligen hos en lång rad djur, oberoende av om det är skillnad på hur långt från hemmet de olika könen rör sig. Enligt forskarna bakom den nya studien är det därför mer sannolikt att könens lokalsinne beror på genetiska och hormonella faktorer.

20 Teorin underbyggs av försök som visar att den låga halten av östrogen under menstruationen gör det lättare för kvinnor att hitta vägen.

Myt 2: "Män är kinkigare"

Kvinnor tvingas utstå smärtan vid förlossningar och har därför fått rykte om sig att ha en högre smärttröskel än män. Myten har dock ingen förankring i verkligheten, visar vetenskapliga försök.

FEL

25 Man säger ofta att om män skulle föda barn hade det helt enkelt inte blivit några barn, då förlossningen är alltför smärtsam för de kinkiga männen. Myten håller dock inte när den testas av forskarna. Talrika försök har visat att män har en markant högre smärttröskel än kvinnor.

Män tål mer smärta

30 I en undersökning från 2013 utsattes 124 försökspersoner av båda könen i England
[- X -] smärta [- 18 -] man tryckte med ett trubbigt instrument på huden mellan tummen
och pekfingret. Försöket visar att det bara behövdes ett relativt litet tryck [- 19 -] kvinnorna
skulle uppfatta det som smärtsamt. Männerna i försöket var tuffare och klagade inte över
smärta, [- 20 -] trycket blev betydligt större.

35 Undersökningarna slår dessutom fast att män, [- 21 -] när de börjat känna smärta, är
betydligt bättre på att stå ut med den än kvinnor är.

Anpassat efter <http://illvet.se> (2013)

Text C

Sverige ska stå upp för klimaträttvisa

Det ligger en djup orättvisa i att de som bidragit minst till den globala uppvärmningen är de som drabbas värst. Därför måste Sverige stå upp för klimatet.

Miljöpartiets huvudansförande från 2014 års utrikespolitiska debatt i riksdagen:

Översvämning i Filippinerna

5 **Miljöpartiets grundmurade uppfattning är att vi måste ta ansvar för vad vi lämnar efter oss till våra barn och barnbarn.** EU:s klimat- och energipolitik måste fortsätta stå på tre ben. 1. Bindande mål för minskade utsläpp. 2. Bindande mål för förnybar energi. 3. Bindande mål för energibesparingar.

10 Alla tre målen behövs och förstärker varandra. De är en förutsättning för att 2-gradersmålet ska nås. Analyser som gjorts visar att vi med tre ambitiösa klimatmål inte bara bidrar till att vi minskar vår klimatpåverkan. Vi får också fler jobb, renare luft och bättre folkhälsa. Det första, fler jobb, är dessutom något krisande EU-länder är i desperat behov av. Vi tar också på så sätt det ansvar vi i den rika världen lovade för många år sedan att på ett rättvisare sätt fördela tillgången på energi till länder i behov av utveckling. Vår skuld till kommande generationer blir annars större för varje dag som går och den rika världens skuld till fattiga människor i fattiga länder likaså. Det är dags att vi börjar göra rätt för oss.

20 Varje år ser vi hur extrema väder orsakar humanitära katastrofer runtom i världen. T ex förra årets tyfon Haiyun som skapade en så fruktansvärd förödelse när den drog fram över Filippinerna. Flyktinglägren i Libanon är täckta av snö, som om människor inte drabbats av nog med umbäranden ändå. Och i USA förklaras nu den ekonomiska avmattningen i början av året med vädret – med kylan och snöstormarna. Folk handlar helt enkelt mindre när det är kallt. Och minns ni Manhattan under vatten? Det kostade. Moder jord har börjat skicka fakturor.

25 **Men extrema väder sker inte bara någon annanstans.** I Sverige ser vi Kungsträdgårdens körsbärsträd som står i blom i januari. Enligt väderprognoserna får vi vår i södra Sverige redan på lördag. Under vintern lamslogs Tyrolen av enorma snömassor. Varje år drabbas någon region i Europa av kraftig kyla och snöfall.

30 **Miljöpartiet menar att Sverige måste förvalta sitt internationella förtroendekapital väl.** Ingen ska behöva tvivla på att Sverige står upp för miljön, klimatet och de mänskliga rättigheterna. Sverige är ett litet land, men vi har förväntningar på oss – när Sverige sviker miljön, fattiga länder och framtida generationer – då uppfattas det som ett stort svek. Om inte ens vi står upp för klimatet, jordens fattiga och barnens framtid – vem ska då göra det?

Bodil Ceballos, utrikespolitisk talesperson

Text D

Emanuel Karlsten: Glada gubbar är ett ironiskt statement

Jag har fått problem med smileysamhället. Det handlar inte om kolon och parenteser som skapar glada gubbar när man lägger huvudet på sned :-). Visserligen tycker jag att även de befläckar språket och fyller samma meningslösa funktion som en förklaring gör efter ett skämt, men jag har accepterat det. Jag till och med strösslar mina uppdateringar med nördiga smileys eftersom jag har förstått att det är en förutsättning för modern dialog på nätet.

Problemet är i stället den senaste tidens utveckling. De kallas emoji och handlar om att smileys nu blivit animerade.

För inte så länge sedan fick jag ett sms från min 13-åriga syster i samband med att jag hade intervjuat en av hennes idoler. Efter två meningar lade hon till ett gäng bildikoner, emojis: en stum apa, ett förvånat ansikte och en fisande bock. Syftet var oklart, utöver att det var hennes sätt att – i smileyspråk – uttrycka förundran. Jag blev så osäker på hur jag skulle svara att jag var tvungen att ringa upp.

Något slags gräns går för mig här. Om hela smileykulturen är en förfläckning av språket, en genväg för människor som inte orkar tänka till i skrift, vad är då små teckningar?

Den senaste tiden tycks smileydjävulen ha tagit ett grepp om hela min bekantskapskrets.

Något slags milstolpe passerades när min närmast puritanskt analoga vän Mikael började skicka emojis. Plötsligt sockrades hans vanliga sms med små ikonbilder på båtar, eller en liten blixtny mening om att någon är arg. Jag diagnostiserade det först som en ålderskris, men när jag konfronterade honom med det häromdagen förstod jag: det har gått varvet runt.

Det är med smileys som med mode, när det har varit tillräckligt tontigt ett tag blir det inne igen. Och nu, för medborgare utanför det dagligt internetknarkande samhället, har smileys åter gjort entré. Lite uppklätt, men med samma funktion.

Vi börjar diskutera det hemma. Min flickvän berättar att hon uppfattar mig som uttryckslös i sms. Hon visar ett sms från en kompis: en påskkyckling, ett dollartecken, en nervös gubbe.

"Titta, vi pratade om när lönen kommer! Varför skickar du aldrig rosa hjärtan?"

En uppgivenhet sköljer över mig. Hur kan man tävla i text när språket plötsligt utvidgats med hundratals bildsymboler?

Jag googlar "emojis", hittar att det har rötter i det japanska språket, vilket känns självklart. Symboler som textspråk skapar större frihet, mer känslor.

Och det är väl så det är: smileys har alltid varit ett skriftens kroppsspråk. Ett sätt att säkerställa att orden landar som vi har tänkt det.

Hur konstlat det än känns är det ett socialt beteende som bestämts i grupp. Jag antar att jag kan :'-(över det, eller bara.

Text E

Underdagen

5 Det var en stor och vacker sommardag med soldiadem runt alla trädkronor och värmeglitter vid varje husvägg. Det var bara en vecka kvar tills skolan skulle börja och dagarna var räknade. Innanför häradshövdingens* grind stod Fia som vanligt och tittade ut ur sin fulhet. Hon väntade på att någon skulle komma och reta henne, men det konstiga var att hon hela tiden såg förtjusande ut, fast hon inte visste om det.

10 Skuggan från trädet ovanför låg som en mörk hand på hennes huvud, hennes vita klänning, som var en omsydd underkjol, såg ut som en prinsessklänning – en sådan där särskilt fin prinsessklänning som bara små smala flickdrottningar från Egypti land har – och solkatten från häradshövdingens grindhandtag lyste på hennes klänning som en guldbrosch. Den som såg det var den främmande pojken, som kom ut från skomakarhuset mitt emot. Han gick ut på vägen som om han rådde om den och stannade och tog upp en bit hästlort med tårna, så att alla renlighetstanter skulle få något att uscha om. Sedan tog han en stenkula ur fickan och kastade den över den högsta björken på skomakarens gård. Det susade i björken när stenkulan hade försvunnit, som om björken rös. Och så kom pojken rakt fram till häradshövdingens grind.

15 Fia flyttade sig inte. Om hon ändå skulle bli retad, så kunde hon lika gärna låta reta sig av någon främmande. Det var ju alltid en omväxling. Och för resten såg hon att det var en arg och stilig pojke som det var en ära att bli retad av. Hon rörde sig inte ur fläcken.

– Vad står du här för? frågade pojken.

20 Fia svarade inte.

– Vad bor det för fint folk i den här stan? Jaså, bara en gammal häradshövdingsskrutt, sa han och tittade på skylten vid grinden.

Hon svarade inte nu heller.

– Är häradshövdingen din pappa? frågade han.

25 Hon ruskade på huvudet. Då sparkade han till grindstolpen.

– Är häradshövdingen portvakt hos er kanske? sa han.

30 Fia måste skratta. Jo, det vore likt något! Och tant Malin skulle vara hennes fotapall då förstås, om Fia behövde stå på något och hämta kakor! Skrattet blev som en liten hänförd skatas. Då blev han tyst och bara tittade på henne. Han tittade så länge, att hon måste titta tillbaka. Hon tog ett steg mot huset och sökte i fickan efter en vit sten som hon hade där.

Gunnel Linde, *Den vita stenen* (1964)

* häradshövdingens: högt uppsatt person som arbetar med lag och rätt (motsvarar lagman)